

EETWAREN UIT DEN OUDEN TIJD.

Na de metalen uit het oude Egypte komen nu de eetwaren aan de beurt. De heer AMÉLINEAU heeft opgravingen gedaan te Abydos en naar Frankrijk een aantal voorwerpen medegenomen, waarvan hij vermoedt, dat zij afkomstig zijn uit een tijdperk, dat nog aan den tijd der eerste dynastie voorafging. C. FRIEDEL heeft zich op verzoek met het onderzoek naar de scheikundige en de mineralogische samenstelling belast. Omtrent eenige voorwerpen, die uit graven afkomstig zijn en die hoogstwaarschijnlijk bij de lijken zijn geplaatst geweest, brengt hij verslag uit in de zitting van 29 Maart l.l. van de fransche akademie van wetenschappen.

Daar spreekt hij over een bruine poreuze massa, die door eene zwarte korst omgeven is en die verscheidene kilogrammen woog. FRIEDEL onderzocht een monster er van; uit het in water onoplosbare en in alcohol oplosbare gedeelte scheidt hij na verzeeping, na ontleding met zoutzuur en na herhaalde kristallisaties uit alcohol palmitinezuur af. Ongeveer 41.4 pct. van het monster bestond uit nog onontleed palmitine; het offer aan den doode was dus in het begin waarschijnlijk palmolie geweest.

Ruim de helft van het vet was dus verzeept, waarschijnlijk niet door de werking van water, immers dan zouden oplosbare stoffen met dat water weggespoeld zijn, terwijl hier nog vrij wat in water oplosbare stoffen voorhanden waren. De ontleding had daarentegen waarschijnlijk plaats onder den langzaam werkenden invloed van de zuurstof der lucht. Immers de in water oplosbare zuren waren zuren van de zuringzuurreeks (azelaïnezuur, pimelinezuur), die ook bij de oxydatie van vetzuren door salpeterzuur ontstaan.

Een tweede monster vet, waarover FRIEDEL spreekt, is afkomstig van eene hoeveelheid, die nog in een aarden kruik of vaas bevat was. Daar dit monster voor ruim 70 pct. uit stearinezuur en voor bijna 30 pct. uit onontleed vet bestaat, heeft men hier waarschijnlijk te doen met ossentalk of schapentalk. In water oplosbare zuren waren bijna niet voorhanden. Misschien waren zij door regenwater weggevoerd. Ook zat er veel zand tusschen het vet in.

Merkwaardig is het, dat zoowel de vetten als de daaruit door

verzeeping gevormde vetzuren zoo langzaam door den tand des tijds worden verteerd.

Sterker verandering onderging een koek, die in een egyptische keuken gebakken, als voedsel voor den doode in een graf was nedergezet. Het monster, dat hiervan onderzocht werd woog ruim 1.3 gram en liet ruim 0.62 gram asch achter. Deze bestond uit calcium-, aluminium-, ferri-, kalium en natriumzouten van koolzuur, kiezelzuur en phosphorzuur. Het monster was eene poreuze stof, die bij het verbranden eenigszins de lucht van brandend vet gaf.

In het geheel waren donkere brooze korrels voorhanden, die pitten van rozijnen bleken te zijn. Eenige korrels vertoonden eene duidelijke overlangsche streep in lichtere dwarsstrepen; duidelijk zijn zij meelkorrels, maar van welk soort van meel is niet uit te maken. Verreweg het grootste gedeelte van de organische stof was ten gevolge van eene langzame oxydatie verwijderd.

In eenige kleine vaasjes, sommigen van onyx en anderen van anhydriet en waarvan eenige door een dekseltje gesloten worden, vond FRIEDEL poedervormig zwavellood met kleinere of grootere hoeveelheden vet. Hij houdt het er voor, dat dit een kosmetiek middel geweest is, zooals zwavelantimoon daarvoor ook tegenwoordig nog in het Oosten wordt gebruikt.

D. v. C.